

Broedvogels in terreinen van het Zuid-Hollands Landschap in de Vijfheerenlanden in 2012

Vincent de Boer

Sovon-rapport 2012/28
Dit rapport is samengesteld in opdracht
van het Zuid-Hollands Landschap

Colofon

© Sovon Vogelonderzoek Nederland 2012

Dit rapport is samengesteld in opdracht van het Zuid-Hollands Landschap

Illustratie omslag: V. de Boer & Peter Eekelder (Canadese Gans & Grasmus)

Wijze van citeren: de Boer V. 2012. Broedvogels in terreinen van het Zuid-Hollands Landschap in de Vijfheerenlanden in 2012. Sovon-rapport 2012/28. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Inhoud

Samenvatting	4
Dankwoord	4
1. Inleiding	5
2. Gebiedsbeschrijving	7
3. Werkwijze	9
3.1. Doelstelling	9
3.2. Werkwijze	9
3.3. Interpretatie en verwerking van gegevens	9
3.4. Weer	9
4. Resultaten	11
4.1. Broedvogels	11
4.2. Overige waarnemingen	11
5. Evaluatie	13
6. Aanbevelingen	15
Literatuur	17
Bijlagen	
Bijlage 1. Onderzochte soorten en status.	
Bijlage 2. Resultaten uit eerdere jaren.	
Bijlage 3. Soortkaarten kartering 2012	

Samenvatting

In het voorjaar van 2012 zijn twee terreinen van het Zuid-Hollands Landschap gekarteerd op het voorkomen van broedvogels. De inventarisatie werd uitgevoerd door de auteur van dit rapport. Het doel van de kartering was een volledig beeld te krijgen van de huidige aantallen en verspreiding van de kwalificerende, beheerrelevante, zeldzame en schaarse broedvogels, alsmede van alle soorten van de Rode Lijst (van Beusekom *et al.* 2005).

De betreffende terreinen in de Vijfheerenlanden waren Polder Achthoven (122,5 ha) en De Kuilen (2,5 ha) tevens gelegen in Polder Achthoven. Het totale onderzoeksgebied heeft een oppervlakte van 125 ha.

Van de in het onderzoeksgebied aangetroffen soorten komen er negen voor op de landelijke Rode Lijst, namelijk Slobeend, Grutto, Tureluur, Koekoek, Groene Specht, Spotvogel, Grauwe Vliegenvanger, Matkop en Kneu.

Dankwoord

Contactpersonen bij het Zuid-Hollands Landschap waren Rudi Terlouw en René Garskamp. De begeleiding vanuit Sovon was in handen van Roy Slaterus. Dries Oomen (Sovon) hielp bij het digitaliseren en het maken van kaartmateriaal.

Anny Beckers, projectleider bij het Zuid-Hollands Landschap, voorzag een eerdere versie van dit rapport van commentaar.

1. Inleiding

Het Zuid-Hollands Landschap laat in het kader van interne kwaliteitscontroles en beheersequaties regelmatig inventarisaties uitvoeren in haar terreinen. Het doel van deze inventarisaties is het vastleggen van de verspreiding, aantallen, soortensamenstelling en ontwikkeling van de flora en fauna in deze terreinen. De nadruk ligt hierbij op kwalificerende en beleidsrelevante soorten d.w.z. karakteristieke en schaarse soorten en soorten met een bijzondere beschermingsstatus. Het doel van de broedvogelkartering van 2012 was een volledig beeld te krijgen van de huidige aantallen en verspreiding van de bovengenoemde soorten, alsmede van alle soorten van de Rode Lijst.

In het voorjaar van 2012 zijn in dit kader twee terreinen in de Vijfheerenlanden geïnventariseerd op broedvogels. Polder Achthoven (122,5 ha) en het object De Kuilen (2,5 ha), tevens gelegen in Polder Achthoven. De inventarisatie werd uitgevoerd door Vincent de Boer werkzaam bij Sovon.

In 2002 en 2007 hebben vergelijkbare karteringen plaatsgevonden in deze gebieden (van Kleunen & de Nobel 2002, de Boer 2007). Van beide terreinen is hierdoor vergelijkingsmateriaal aanwezig.

De resultaten van de broedvogelkartering in 2012 vormen de basis van dit rapport. In hoofdstuk 2 wordt een beknopte gebiedsbeschrijving gegeven met de belangrijkste landschappelijke kenmerken per terrein. In hoofdstuk 3 volgt een uiteenzetting van de methode, verwerking van de gegevens en de weersomstandigheden gedurende het veldseizoen van 2012. In hoofdstuk 4 worden de resultaten van de kartering van 2012 gepresenteerd. Ten slotte wordt in hoofdstuk 5 de kartering van 2012 voor de belangrijkste soortgroepen geëvalueerd.

Een lijst van de in het onderzoeksgebied onderzochte soorten en hun beleids- en beschermingsstatus wordt gegeven in bijlage 1. In bijlage 2 zijn aantallen van eerdere inventarisaties op een rijtje gezet en in bijlage 3 worden per deelgebied territoriumkaarten van alle onderzochte broedvogels gepresenteerd. De dataverwerking van de territoria en de productie van het kaartmateriaal is uitgevoerd met behulp van het GIS-programma ArcView. Het basismateriaal van de inventarisatie ligt opgeslagen in het kantoor van Sovon te Nijmegen.

2. Gebiedsbeschrijving

Polder Achthoven is gelegen tussen Lexmond en het moerasgebied de Zouweboezem (figuur 2.1.). Het kan worden getypeerd als een afwisseling van smalle graslandpercelen, populieren- en elzenbosjes en enkele wilgengrienden. In het oostelijk deel van polder Achthoven ligt de nog in gebruik zijnde eendenkooi Achthoven (3,5 ha). Aan de westkant van het onderzoeksgebied, grenzend aan de Zouweboezem, ligt De Kikkert. Dit zijn open verschraalde hooilanden (ca. 30 ha) met een plas-drasperceel. Grenzend aan De Kikkert ligt een heringericht gebied als compensatie voor de aangetaste natuurwaarden door de vergrote drinkwateronttrekking. Hier is een plas gegraven, zijn langs de oever enkele delen geplagd en er is struweel aangeplant. Dit gebied wordt met aangrenzende graslandpercelen en loofhoutbosjes begraasd door een kleine kudde Schotse Hooglanders.

In de graslanden in polder Achthoven vindt extensieve begrazing plaats met koeien en schapen. Verder liggen er grienden en populierenbossen die in de omvorming zitten naar gemengd loofbos. Eendenkooi Achthoven bestaat uit een kooiplas omgeven door een kooibos. Rondom en door het compensatiegebied ligt een wandelroute.

Ten oosten van polder Achthoven ligt langs de Lekdijk de voormalige eendenkooi De Kuilen (figuur 2.1.). Het is oorspronkelijk een dijkdoorbraak, die later werd ingericht als eendenkooi. Centraal in het gebiedje ligt de kooiplas, omringd door hakhout en hoge populieren. Aan de westzijde van het gebiedje is recent een strook populieren gekapt. Het object is vanaf de Lekdijk goed te overzien.

Figuur 2.1. Toponiemen Polder Achthoven en De Kuilen

3. Werkwijze

3.1. Doelstelling

Het doel van de inventarisatie is het verzamelen van informatie over de verspreiding, aantallen, soorten-samenstelling en ontwikkeling van de broedvogelpopulatie in de onderzochte terreinen. De nadruk ligt hierbij op het voorkomen van schaarse broedvogelsoorten. Een lijst van de onderzochte soorten en hun beleids- en beschermingsstatus wordt gegeven in bijlage 1.

3.2. Werkwijze

Tijdens de broedvogelinventarisatie werd in grote lijnen de uitgebreide territoriumkartering toegepast, conform de normen vastgelegd in de Handleiding Broedvogel Monitoring Project (BMP) (van Dijk & Boele 2011). Bij de kartering werd de uitgebreide lijst van BMP Bijzondere soorten aangehouden, aangevuld met alle soorten van de Nederlandse Rode Lijst (van Beusekom *et al.* 2005) en enkele beleidsrelevante soorten (zie bijlage 1).

Het veldwerk is uitgevoerd in de periode tussen 4 april en 19 juni 2012 en bestond uit vijf inventarisatieronden in de (vroeg) ochtend, aangevuld met een nachtbezoek voor nachtactieve soorten (zie tabel 2). Tijdens werkzaamheden aan een ander project in de regio is nog een extra nachtbezoek gebracht. Gedurende het nachtbezoek is gebruik gemaakt van geluidsopnames om lastig te inventariseren soorten zoals rallen en uilen te verleiden tot een reactie en zodoende hun aanwezigheid te kunnen vaststellen. Tijdens elke inventarisatieronde is rekening gehouden met welke soorten in die periode hun seizoen-spiek hebben. Tijdens de eerste ronde lag bijvoor-

Tabel 1. Inventarisatiedagen & tijden in terreinen van het Zuid-Hollands Landschap in de Vijfheerenlanden in 2012.

Datum	Tijd
4-4	6:50-11:00
24-4	6:45-11.00
7-5	8:45-13:10
23-5	3:50-4:30
23-5	4:30-9:00
16-6	4:00-8:00
19-6	2:20-3:10

beeld de nadruk op soorten als spechten en mezen, Grauwe Gans en vroege weidevogels als Kievit en Grutto.

In totaal werden in de twee terreinen van het Zuid-Hollands Landschap 1.370 minuten (22 uur en 50 minuten) besteed aan het veldwerk. Uitgaande van 125 ha komt dit gemiddeld neer op bijna 11 min/ha (zie tabel 1).

3.3. Interpretatie en verwerking van gegevens

De veldwaarnemingen werden genoteerd op kaarten (schaal 1:10.000). Na afloop van de tellingen werden de gegevens ingevoerd in de online invoermodule van Sovon, waarmee de waarnemingen automatisch geclusterd worden tot territoria, conform de BMP-richtlijnen. Van elke soort is hierdoor direct een territoriumkaart beschikbaar. Een groot voordeel van de online invoermodule is dat bewerkingen transparant en reproduceerbaar zijn. De werkwijze was verder zo veel mogelijk gelijk aan die in eerdere jaren ten behoeve van de vergelijkbaarheid. Bij zwanen, ganzen en roofvogels is zoveel mogelijk uitgegaan van gevonden nesten of paren met kleine jongen.

3.4. Weer

Het weer is van invloed op de activiteit van vogels en daardoor op de doelmatigheid van het inventariseren. Harde wind, neerslag en lage temperaturen zijn belemmerende factoren. Veel territoriale activiteit neemt ook af bij hoge temperaturen. Daarom wordt hier een korte beschrijving van het weer in het broedseizoen van 2012 gegeven aan de hand van de maandoverzichten van het KNMI. In tabel 2 zijn enkele variabelen samengevat.

Maart kan kort worden samengevat als zeer zacht, droog en zonnig en met hoge temperaturen. De gemiddelde landelijke temperatuur kwam met 8,3 °C op een gedeelte derde plaats. Eind maart werden in het zuiden van het land lokaal al temperaturen van boven de 20 °C gemeten. Gemiddeld over het land was maart met 19 mm neerslag een droge maand, tegenover een langjarig gemiddelde van 68 mm. In het noordoosten was de droogte het grootst. Op een aantal plaatsen viel daar slechts vijf mm neerslag.

Tabel 2. Enkele weersvariabelen (Nederlands gemiddelde) in de periode maart-juli 2012, op basis van gegevens van het KNMI. De afkorting Ref staat voor de referentiewaarden (langjarig gemiddelde).

	gem. temp (°C)	ref	neerslag (mm)	ref	zonneshijn (%)	ref
maart	8,3	6,2	20	67	45	33
april	8,4	9,2	48	42	29	42
mei	14,5	13,1	84	62	43	43
juni	14,9	15,6	91	66	32	39
juli	17,3	17,7	91	81	40	41

De meeste neerslag viel in het zuidenwesten. Het grootste deel van deze neerslagsom viel op 7 maart, daarna was het zo goed als droog. Maart was een zeer zonnige maand, met gemiddeld over het land 166 zonuren, tegen 125 normaal. In Zeeland werd de zon het vaakst gezien. In het oosten scheen de zon het minst.

In **april** was het vrij koud, somber en nat. De gemiddelde landelijke temperatuur lag met 8,4 °C lager dan het langjarig gemiddelde van 9,2 °C, waarbij het nog regelmatig tot nachtvorst kwam. Pas aan het eind van de maand werd het warmer, met op 30 april de eerste warme dag (maximum temperatuur 20,0 °C of hoger) in De Bilt. April was ook een natte maand, met gemiddeld over het land 58 mm neerslag, tegen 42 mm normaal. Vaak ging het om lokale buien, niet zelden met onweer en hagel, waarbij de hoeveelheid neerslag van plaats tot plaats uiteenliep. De meeste neerslag viel in het zuidwesten. April was een sombere maand met gemiddeld over het land 146 zonuren, tegen 180 normaal. Zoals gebruikelijk in april was de zon langs de kust het meest te zien. In het midden van het land scheen de zon het minst.

Mei was een warme maand met een normale hoeveelheid neerslag en zon. De gemiddelde landelijke temperatuur was 14,5 °C, tegen 13,1 °C normaal. De maand begon somber en koel. Met in het oosten en zuiden lokaal nog nachtvorst. In de tweede helft van de maand werd het zonnig lenteweer. Op 22 mei werd de eerste zomerse dag (maximum temperatuur 25,0 °C of hoger) geregistreerd en op 23 mei werd het in het oosten lokaal al tropisch warm (maximum temperatuur 30,0 °C of hoger). Het aantal zonuren in mei kwam gemiddeld over het land uit op 219, tegen 213 normaal. De minst zonnige plaatsen bevonden zich in het midden van het land. Het meest zonning was het noorden. Gemiddeld over het land viel in mei 61 mm neerslag, precies gelijk aan het langjarige gemiddelde. De meeste neerslag viel tijdens de sombere dagen in het begin van de maand, terwijl buien aan het eind van de maand lokaal voor veel neerslag zorgden. Hierdoor liepen de neerslag-

cijfers sterk uiteen, de meeste neerslag viel in Volkel (114 mm) tegen 21 mm in Ell in Limburg.

In **juni** was het koel, gemiddeld over het land nat en vrij somber. De hele maand verliep wisselvalig en in de Bilt kwam geen enkele warme, droge en zonnige dag voor (normaal telt juni zes van zulke dagen). De gemiddelde landelijke temperatuur was 14,9 °C, tegen een langjarig gemiddelde van 15,6 °C. De eerste dagen van de maand bleef de temperatuur ruim beneden het langjarige gemiddelde, met lokaal zelfs vorst aan de grond. Daarna steeg de temperatuur naar normale waarden. Juni was een natte maand met gemiddeld over het land 94 mm neerslag tegen 68 mm normaal. Door het vaak buiige karakter van de neerslag viel er vrijwel elke dag wel ergens regen en waren de verschillen over het land groot. In het zuiden viel op een aantal plaatsen ruim 100 mm regen, lokaal tot 123 mm (Ell). In het midden en noorden viel soms niet meer dan 75 mm. Den Helder was met 53 mm het droogst. Landelijk scheen de zon gemiddeld 178 uren tegen 201 uren normaal. De zon was het meest te zien aan de kust in het Waddengebied. In het oosten van het land scheen de zon het minst; Deelen kwam niet verder dan 143 zonuren.

Juli was een natte maand met een normale hoeveelheid zon en normale temperaturen. De maand kende een gemiddelde temperatuur van 17,3 °C, tegen een langjarig gemiddelde van 17,9 °C. Alleen plaatselijk in het oosten en zuiden werden tropische temperaturen gemeten, in Arcen werd het op 25 juli 30,6°C. Gemiddeld over het land viel 111 mm neerslag terwijl het langjarig gemiddelde 78 mm is. Door het buiige karakter van de neerslag waren de landelijke verschillen groot. De minste neerslag viel in het noordoosten (Nieuw Beerta 75 mm), de meeste neerslag viel in de regio Amsterdam, met lokaal 200 mm. Op 5 en 6 juli zorgde hevig onweer voor wateroverlast, waarbij lokaal meer dan 75 mm regen viel. Landelijk scheen de zon gemiddeld 208 uren, tegen 212 uren normaal. De meeste zon scheen langs de kust. Maas-tricht was met 184 uren zon het somberst.

4. Resultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten van de inventarisatie gepresenteerd. Per gebied wordt een overzicht gegeven van de vastgestelde soorten en aantallen. Voorts is voor een selectie van soorten een nadere toelichting gegeven. Dit is gedaan voor de zeldzamere soorten en de soorten met een bijzondere beschermingsstatus (bijv. Rode Lijst, Vogelrichtlijn). Daarnaast wordt een vergelijk gemaakt met de karteringen in 2002 en 2007. In bijlage 2 zijn de resultaten uit deze jaren terug te vinden.

4.1. Broedvogels

In de twee onderzochte gebieden zijn van 41 soorten gegevens verzameld (tabel 3). Van de aangetroffen

soorten komen er negen voor op de landelijke Rode Lijst (van Beusekom *et al.* 2005): Slobeend, Grutto, Tureluur, Koekoek, Groene Specht, Spotvogel, Grauwe Vliegenvanger, Matkop, en Kneu.

4.2. Overige waarnemingen

Tijdens het veldseizoen zijn alle foeragerende Purperreigers ingetekend op de veldkaarten. Dit betreft broedvogels van de kolonie in de naastgelegen Zouweboezem. Deze waarnemingen zijn terug te vinden in bijlage 3.

Tabel 3. Broedvogels van de onderzochte terreinen van het Zuid-Hollands Landschap in de Vijfheerenlanden in 2012. AH Polder Achthoven, Kui De Kuilen

De Rode lijststatus is opgenomen in de kolom RL. (Kw=Kwetsbaar, Ge=Gevoelig). De kwaliteitssoorten benoemd binnen het Subsidiestelsel Natuur-en Landschapbeheer staan in de kolom SNL

Soort	RL	SNL	AH	Kui	Soort	RL	SNL	AH	Kui
Fuut			1	1	Grote Bonte Specht		x	10	
Knobbelzwaan			3		Blauwborst		x	1	
Kolgans			11		Sprinkhaanzanger		x	6	
Grauwe Gans			5	3	Rietzanger		x	4	
Grote Canadese Gans			16		Bosrietzanger		x	13	1
Nijlgans			6	1	Kleine Karekiet			4	
Smient			1		Spotvogel*	Ge	x	4	
Krakeend		x	20	1	Grasmus		x	19	1
Slobeend*	Kw	x	2	2	Tuinfluitier			13	
Kuifeend		x	3		Tjiftjaf			45	3
Havik			1		Grauwe Vliegenvanger*	Ge	x	5	
Buizerd			2		Staartmees			6	
Fazant			12	1	Matkop*	Ge	x	4	
Scholekster			2		Boomkruiper		x	7	1
Kievit		x	9		Gaai			2	
Grutto*	Ge	x	12		Zwarte Kraai			5	1
Tureluur*	Ge	x	3		Groenling		x	10	
Holenduif			2		Putter		x	5	
Koekoek*	Kw		3		Kneu		x	5	
Bosuil			1		Rietgors			7	
Groene Specht*	Kw	x	2						

5. Evaluatie

Hieronder worden voor de onderzochte terreinen de opvallendste ontwikkelingen voor de belangrijkste soortgroepen besproken. De onderzochte terreinen zijn eerder gekarteerd in 2002 (alleen Polder Achthoven) en 2007. Hierdoor is het voor beide gebieden mogelijk om een vergelijking te maken met de kartering in 2012.

- Vrijwel alle soorten ganzen nemen, in tegenstelling tot de positieve landelijke trend, in aantal af. De redenen van de geconstateerde afname zijn onduidelijk. Het is onbekend of er sprake is van populatiebeheer in de omgeving van de onderzochte terreinen.
De aantallen Kolganzen zijn ruim gehalveerd ten opzichte van 2007. De Grauwe Gans nam licht in aantal toe en vestigde zich in De Kuilen.
De aantallen Grote Canadese Ganzen lijken zich te stabiliseren, de soort nam licht af ten opzichte van 2007. Het lijkt erop dat de draagkracht voor deze soort in Polder Achthoven inmiddels bereikt is. Van ruim de helft van de paren werd een nest gevonden, minstens zes nesten waren succesvol. Opvallend en eigenlijk niet te verklaren was de forse afname van de Nijlgans.
- Van de roofvogels werden Havik en Buizerd vastgesteld. De Havik was weer terug als broedvogel in Polder Achthoven, nadat de soort ontbrak in 2007. De uitkomst van de geconstateerde broedpoging is niet bekend. Halverwege het seizoen werd waargenomen dat het nest was scheefgezakt, maar bij een volgend bezoek zat het vrouwtje weer gewoon op het nest. De Buizerd is met twee territoria stabiel in Polder Achthoven, er werden in 2012 geen bezette nesten gevonden. In De Kuilen verdween de soort, mogelijk is het terrein door kap van bomen ongeschikt geworden. Aan de oostzijde van Polder Achthoven werd in juni een jagende adulte man Sperwer waargenomen, echter niet voldoende voor een territorium.
- Weidevogels zijn vrijwel uitsluitend vastgesteld in het westen van Polder Achthoven. In de graslanden elders in de polder is deze soortgroep, op de Kraakeend na, verdwenen. De aantallen lijken stabiel, waarbij de Kraakeend er in positieve zin uitspringt met een ruime verdubbeling van de aantallen. Gezien de aantalsontwikkeling elders in Zuid-Holland was dit te verwachten. Slobeend

en Kuifeend lijken stabiel op een laag niveau. De Scholekster nam toe ten opzichte van 2007, doch slechts van één naar twee paar, beide gebonden aan het plasdrasperceel. De Kievit halveerde in aantal; de toekomst moet uitwijzen of dit met het landelijk zeer matig jaar te maken heeft. De aantallen Grutto's en Tureluurs lijken stabiel. In tegenstelling tot 2007, toen er zeker geen broedsucces van beide soorten was, werden er in 2012 meerdere alarmerende paren met pulen waargenomen.

- Over het algemeen zitten soorten van riet, ruigte en struweel in de lift of zijn stabiel. De Kleine Karekiet vestigde zich met vier territoria in Polder Achthoven. De Rode Lijst-soort Spotvogel nam licht af. Opvallend was de toename van de Rietgors van nul naar zeven territoria. Deze bevonden zich in sloten met lisdodde rond De Kikkert.
- Beide onderzochte terreinen zijn door de aanwezigheid van opgaand (en aftakelend) populierenbos op het oog erg geschikt voor bosvogels. In De Kuilen namen de meeste soorten bosvogels echter af, waarbij vooral het ontbreken ten opzichte van 2007 van de Rode Lijst-soorten Groene Specht, Grauwe Vliegenvanger en Matkop zorgwekkend is. Mogelijk is het terrein door kap van bomen ongeschikt geworden
In Polder Achthoven waren alle bosvogels stabiel of namen in aantal toe. Van de Rode Lijst-soorten in deze groep was de Groene Specht stabiel en nam de Grauwe Vliegenvanger licht toe. De Matkop nam licht af en de Wielewaal verdween ten opzichte van 2007.

Algemene conclusie

In Polder Achthoven namen algemeen soorten van bos verder toe ten opzichte van 2002 en 2007, terwijl soorten van ruigte en struweel stabiel bleven of licht toenamen. De rust in het gebied zorgde wederom voor meerdere paren Buizerd en een Havik. Voor de weidevogels geldt dat de aantallen stabiel lijken op de voor deze soortgroep beheerde percelen aan de westzijde van het gebied. Het gebied rond de plas in De Kikkert ontwikkeld zich steeds meer tot een gebied met soorten van ruigte en meidoornstruweel.

In het object De Kuilen namen de meeste soorten in aantal af. In hoeverre dit past binnen jaarlijkse populatieschommelingen zal de toekomst moeten uitwijzen. In 2007 werd voor de meeste soorten

slechts een enkel territorium vastgesteld. De (recente) kap van een strook oude populieren aan de westzijde heeft hier ongetwijfeld invloed gehad op het verdwijnen van verschillende soorten bosvogels.

6. Aanbevelingen

Om alle ontwikkelingen met betrekking tot de broedvogelbevolking van Polder Achthoven en De Kuilen goed te volgen wordt geadviseerd om voldoende aandacht te blijven besteden aan broedvogelmonitoring, bijvoorbeeld door jaarlijks steekproefgebieden volgens de BMP-methode te inventariseren.

Hierbij valt te denken aan één of meerdere (kleine) proefvlakken van 20 tot 50 hectare waarin één of meerdere belangrijke habitattypen vertegenwoordigd zijn. Een dergelijke oppervlakte kan op alle voorkomende soorten onderzocht worden (BMP-A methode).

Op deze wijze zouden de graslanden aan de westzijde, De Kikkert en omgeving en de omgeving van eenenkooi Achthoven onderzocht kunnen worden. Ook zou een roulatiesysteem gemaakt kunnen worden waarbij elk van de BMP-proefvlakken bijvoorbeeld eens in de drie jaar aan bod komt.

Daarnaast is het natuurlijk mogelijk om periodiek (eens per vijf of zes jaar) de grootschalige kartering te herhalen. Uiteraard zal Sovon hier graag een rol bij blijven spelen.

Literatuur

VAN BEUSEKOM R., HUIGEN P., HUSTINGS F., DE PATER K. & THISSEN J. (RED.) 2005. Rode Lijst van de Nederlandse broedvogels. Tirion Uitgevers B.V., Baarn.

DE BOER V. 2007. Broedvogels in terreinen van het Zuid-Hollands Landschap in de Krimpenerwaard en de Vijfheerenlanden in 2007. SOVON-inventarisatie-rapport 2007/26. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

VAN DIJK A.J. & BOELE A. 2011. Handleiding SOVON Broedvogelonderzoek. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

VAN KLEUNEN A. & DE NOBEL P. 2002. Broedvogels van terreinen van het Zuid-Hollands Landschap in de Vijfheerenlanden en Nieuw-Leeuwenhorst in 2002. SOVON-inventarisatie-rapport 2002/13. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

Bijlagen

Bijlage 1. Onderzochte soorten en status.

Bijlage 2. Resultaten uit eerdere jaren.

Bijlage 3. Soortkaarten kartering 2012

Bijlage 1. Onderzochte soorten en status.

Euring	Soort	Landelijke Rode Lijst	Vogel richtlijn	Prov. Rode Lijst	Doel soort	SNL Kwaliteitssoort
70	Dodaars		b		x	x
90	Fuut					
100	Roodhalsfuut	x				
120	Geoorde Fuut		b	x	x	x
720	Aalscholver		s			x
950	Roerdomp	x	s		x	x
980	Woudaap	x	s		x	x
1040	Kwak	x			x	x
1190	Kleine Zilverreiger	x				
1210	Grote Zilverreiger	x	s			x
1220	Blauwe Reiger					
1240	Purperreiger	x	s		x	x
1340	Ooievaar	x			x	
1440	Lepelaar	x	s		x	x
1520	Knobbelzwaan					
1528	Zwarte Zwaan					
1590	Kolgans					
1610	Grauwe Gans				x	x
1620	Indische Gans					
1661	Grote Canadese Gans					
1670	Brandgans					x
1700	Nijlgans					
1710	Casarca					
1730	Bergeend					x
1780	Mandarijneend					
1790	Smient					x
1820	Krakeend					x
1840	Wintertaling	x				x
1890	Pijlstaart	x				
1910	Zomertaling	x			x	x
1940	Slobeend	x			x	x
1960	Krooneend	x			x	
1980	Tafeleend					
2020	Witoogeend					
2030	Kuifeend					x
2060	Eider		b		x	x
2180	Brilduiker	x				
2210	Middelste Zaagbek	x		x		x
2250	Rosse Stekelstaart					

Euring	Soort	Landelijke Rode Lijst	Vogel richtlijn	Prov. Rode Lijst	Doel soort	SNL Kwaliteitssoort
2310	Wespendief		s			x
2380	Zwarte Wouw					
2390	Rode Wouw					
2600	Bruine Kiekendief		s			x
2610	Blauwe Kiekendief	x	s		x	x
2630	Grauwe Kiekendief	x	s		x	x
2670	Havik					
2690	Sperwer					
2870	Buizerd					
3040	Torenvalk				x	
3100	Boomvalk	x				
3200	Slechtvalk	x				
3320	Korhoen	x	s			x
3670	Patrijs	x			x	x
3700	Kwartel					
3940	Fazant					
4070	Waterral				x	x
4080	Porseleinhoen	x	s		x	x
4100	Klein Waterhoen					x
4110	Kleinst Waterhoen	x				x
4210	Kwartelkoning	x	s		x	x
4500	Scholekster					x
4550	Steltkluut	x				
4560	Kluut		s		x	x
4590	Griel	x			x	
4690	Kleine Plevier				x	x
4700	Bontbekplevier	x	b		x	x
4770	Strandplevier	x	b		x	x
4820	Morinelplevier	x				
4850	Goudplevier	x				
4930	Kievit					x
5120	Bonte Strandloper	x				
5170	Kemphaan	x	s		x	x
5190	Watersnip	x	b		x	x
5290	Houtsnip			x		
5320	Grutto	x			x	x
5410	Wulp			x		x
5460	Tureluur	x			x	x
5560	Oeverloper	x				
5750	Zwartkopmeeuw		s			
5780	Dwergmeeuw	x				x
5820	Kokmeeuw					

Euring	Soort	Landelijke Rode Lijst	Vogel richtlijn	Prov. Rode Lijst	Doel soort	SNL Kwaliteitssoort
5900	Stormmeeuw					
5910	Kleine Mantelmeeuw		s			
5920	Zilvermeeuw					
5927	Geelpootmeeuw					
6000	Grote Mantelmeeuw	x				
6110	Grote Stern	x	s		x	x
6150	Visdief	x	s		x	x
6160	Noordse Stern		s		x	x
6240	Dwergstern	x	s		x	x
6260	Witwangstern					
6270	Zwarte Stern	x	s		x	
6680	Holenduif					
6840	Turkse Tortel					
6870	Zomertortel	x		x		
7120	Halsbandparkiet					
7240	Koekoek	x				
7350	Kerkuil	x			x	
7440	Oehoe					
7570	Steenuil	x			x	
7610	Bosuil					
7670	Ransuil	x				
7680	Velduil	x	s		x	x
7700	Ruigpootuil					
7780	Nachtzwaluw	x	s			x
7950	Gierzwaluw					
8310	IJsvogel		s		x	
8400	Bijeneter					
8460	Hop	x				
8480	Draaihals	x	b		x	
8550	Grijskopspecht					
8560	Groene Specht	x			x	x
8630	Zwarte Specht		s			x
8760	Grote Bonte Specht					x
8830	Middelste Bonte Specht					x
8870	Kleine Bonte Specht					x
9720	Kuifleeuwerik	x			x	
9740	Boomleeuwerik		s	x		x
9760	Veldleeuwerik	x		x		x
9810	Oeverzwaluw	x			x	
9920	Boerenzwaluw	x				
10010	Huiszwaluw	x				
10050	Duinpieper	x	s			x

Euring	Soort	Landelijke Rode Lijst	Vogel richtlijn	Prov. Rode Lijst	Doel soort	SNL Kwaliteitssoort
10090	Boompieper					x
10110	Graspieper	x				x
10171	Gele Kwikstaart	x				x
10172	Engelse Gele Kwikstaart	x				
10190	Grote Gele Kwikstaart					
10202	Rouwkwikstaart					
10500	Waterspreeuw					
11030	Noordse Nachtegaal					
11040	Nachtegaal	x			x	x
11060	Blauwborst		s		x	x
11210	Zwarte Roodstaart					
11220	Gekraagde Roodstaart			x		x
11370	Paapje	x	b		x	x
11390	Roodborsttapuit		b		x	x
11460	Tapuit	x	b		x	x
11980	Kramsvogel	x				
12020	Grote Lijster					
12200	Cettis Zanger					x
12360	Sprinkhaanzanger					x
12370	Krekelzanger					
12380	Snor	x	b		x	x
12420	Waterrietzanger					
12430	Rietzanger		b		x	x
12500	Bosrietzanger					x
12510	Kleine Karekiet					
12530	Grote Karekiet	x	b		x	x
12590	Spotvogel	x				x
12600	Orpheusspotvogel					
12740	Braamsluiper					x
12750	Grasmus					
12760	Tuinfluit					
13080	Fluiter					x
13110	Tjiftjaf					
13140	Goudhaan					x
13150	Vuurgoudhaantje					
13350	Grauwe Vliegenvanger	x				x
13430	Kleine Vliegenvanger					
13490	Bonte Vliegenvanger					
13640	Baardman				x	x
14370	Staartmees					
14400	Glanskop					
14420	Matkop	x		x		x

Euring	Soort	Landelijke Rode Lijst	Vogel richtlijn	Prov. Rode Lijst	Doel soort	SNL Kwaliteitssoort
14540	Kuifmees					
14610	Zwarte Mees					
14790	Boomklever			x		x
14860	Taigaboomkruiper	x				
14870	Boomkruiper					x
14900	Buidelmees					x
15080	Wielewaal	x			x	x
15150	Grauwe Klauwier	x	s		x	x
15200	Klapekster	x				x
15630	Roek					
15673	Bonte Kraai					
15720	Raaf	x			x	x
15910	Huismus	x				
15980	Ringmus	x				
16380	Keep					
16400	Europese Kanarie					
16490	Groenling					x
16530	Putter					x
16540	Sijs					
16600	Kneu	x				x
16634	Kleine Barmsijs					x
16660	Kruisbek					
16680	Grote Kruisbek					
16790	Roodmus					
17100	Goudvink					
17170	Appelvink					x
18570	Geelgors				x	x
18660	Ortolaan	x				x
18770	Rietgors					
18820	Grauwe Gors	x			x	x
30130	Soepgans					

Bijlage 2. Resultaten uit eerdere jaren.

Polder Achthoven				De Kuilen		
Soort	2002	2007	2012	Soort	2007	2012
Fuut	1	1	1	Dodaars	1	0
Knobbelzwaan	2	4	3	Fuut	1	1
Kolgans	2	23	11	Grauwe Gans	0	3
Grauwe Gans	1	3	5	Nijlgans	2	1
Grote Canadese Gans	7	20	16	Krakeend	0	1
Nijlgans	9	17	6	Kuifeend	1	2
Smient	0	0	1	Buizerd	1	0
Krakeend	2	8	20	Fazant	ng	1
Slobeend	3	3	2	Holenduif	2	0
Kuifeend	4	2	3	Groene Specht	1	0
Havik	1	0	1	Grote Bonte Specht	1	0
Sperwer	0	0	0	Bosrietzanger	0	1
Buizerd	2	2	2	Grasmus	0	1
Kwartel	1	0	0	Tjiftjaf	0	3
Fazant	5	ng	12	Grauwe Vliegenvanger	1	0
Scholekster	0	1	2	Staartmees	1	0
Kievit	14	18	9	Matkop	1	0
Grutto	15	13	12	Boomkruiper	1	1
Tureluur	2	3	3	Zwarte Kraai	ng	1
Holenduif	0	1	2			
Koekoek	1	2	3			
Bosuil	1	1	1			
Ransuil	1	0	0			
Groene Specht	1	2	2			
Grote Bonte Specht	2	6	10			
Roodborst	ng	ng	2			
Blauwborst	0	2	1			
Gekraagde Roodstaart	0	1	0			
Sprinkhaanzanger	2	4	6			
Rietzanger	4	3	4			
Bosrietzanger	2	13	13			
Kleine Karekiet	0	0	4			
Spotvogel	1	5	4			
Grasmus	13	18	19			
Tuinfluit	12	ng	13			
Tjiftjaf	ng	ng	45			
Grauwe Vliegenvanger	3	4	5			
Staartmees	2	4	6			

vervolg **Polder Achthoven**

Soort	2002	2007	2012
Matkop	6	5	4
Boomkruiper	6	5	7
Wielewaal	1	1	0
Gaai	0	ng	2
Zwarte Kraai	1	ng	5
Ringmus	ng	1	0
Groenling	2	6	10
Putter	6	3	5
Kneu	0	0	5
Rietgors	1	0	7

Bijlage 3. Soortkaarten kartering 2012